

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 9 stycznia 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Barbara Skoczowska (przewodniczący)

SSN Tomasz Artymiuk (sprawozdawca)

SSN Marek Pietruszyński

Protokolant Klaudia Binienda

w sprawie **G. R.**

skazanego wyrokiem łącznym,

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu w trybie art. 535 § 5 k.p.k.

w dniu 9 stycznia 2024 r.,

kasacji wniesionej przez Prokuratora Generalnego na korzyść skazanego

od wyroku Sądu Okręgowego w Siedlcach

z dnia 4 lutego 2021 r., sygn. akt II Ka 752/20,

utrzymującego w mocy wyrok łączny Sądu Rejonowego w Siedlcach z dnia 30

września 2020 r., sygn. akt II K 336/20,

**uchyla zaskarżony wyrok i przekazuje sprawę Sądowi
Okręgowemu w Siedlcach do ponownego rozpoznania w
postępowaniu odwoławczym.**

UZASADNIENIE

Pismem z dnia 30 marca 2020 r. (data prezentaty Sądu 7 kwietnia 2020 r.)
skazany G. R. zwrócił się do Sądu Rejonowego w Siedlcach o wydanie wobec niego

wyroku łącznego. Wyżej wymieniony wniośł o połączenie kar pozbawienia wolności orzeczonych wyrokami Sądu Rejonowego w Siedlcach wydanymi w sprawach o sygn. II K 675/17, II K 1381/17, II K 897/17 i II K 912/17.

Sąd Rejonowy w Siedlcach, po przeprowadzeniu postępowania w przedmiocie wydania wyroku łącznego, mając na uwadze, że wobec G. R. wykonaniu podlegają trzy prawomocne wyroki:

1. Sądu Rejonowego w Siedlcach z dnia 6 października 2017 r., sygn. akt II K 897/17, za czyny z art. 279 § 1 k.k. i inne, za które – przy zastosowaniu art. 91 § 1 k.k. – została wymierzona kara 4 lat pozbawienia wolności (k. 48-49 akt II KK 336/20);
2. Sądu Rejonowego w Siedlcach z dnia 13 marca 2018 r. sygn. akt II K 1381/17, za czyny z art. 62 ust. 1 ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii, za które – przy zastosowaniu art. 91 § 1 k.k. – została wymierzona kara 7 miesięcy pozbawienia wolności i orzeczono przepadek dowodów rzeczowych na rzecz Skarbu Państwa (k. 51 akt II KK 336/20);
3. Sądu Rejonowego w Siedlcach z dnia 30 października 2018 r. sygn. akt II K 912/17, za czyny z art. 280 § 1 k.k. i inne, za które została wymierzona kara łączna 3 lat pozbawienia wolności i orzeczono obowiązek naprawienia szkody na rzecz pokrzywdzonego (k. 45-46 akt II KK 336/20),

wydał w dniu 30 września 2020 r. wyrok łączny, sygn. akt II K 336/20, na mocy którego:

1. na podstawie art. 85 § 1 i 2 k.k., art. 86 § 1 k.k. i art. 569 § 1 k.p.k. i w zw. z art. 4 § 1 k.k. - jednostkowe kary pozbawienia wolności orzeczone wyrokami Sądu Rejonowego w Siedlcach w sprawie o sygn. II K 897/17, II K 1381/17 oraz II K 912/17 połączył i wymierzył skazanemu G. R. karę łączną 7 lat i 4 miesięcy pozbawienia wolności;
2. na podstawie art. 577 k.p.k. na poczet orzeczonej kary łącznej zaliczył skazanemu okres rzeczywistego pozbawienia wolności w sprawie sygn. akt II K 897/17 od dnia 28 lutego 2017 r. do 6 października 2017 r. i od dnia 14 kwietnia 2020 r. do dnia 23 września 2020 r., w sprawie sygn. akt II K 1381/17 od dnia 9 lipca 2016 r. do dnia 10 lipca 2016 r. i od dnia 3 sierpnia 2016 r. do dnia 4 sierpnia 2016 r. oraz w sprawie o sygn. akt II K 912/17 od dnia 6 listopada 2016 r. do dnia 22 grudnia 2016 r.;

3. w pozostałej części ww. wyroki pozostawał odrębnemu wykonaniu;
4. zasądził od Skarbu Państwa na rzecz Kancelarii Adwokackiej w Siedlcach adw. P. P. kwotę 147,60 złotych, w tym podatek VAT, tytułem zwrotu kosztów nieopłaconej obrony z urzędu świadczonej na rzecz skazanego;
5. zwolnił skazanego z kosztów sądowych, wydatki przejmując na rachunek Skarbu Państwa (wyrok - k. 54 akt II K 336/20).

Wyrok ten został zaskarżony przez obrońcę skazanego, który w złożonej apelacji sformułował zarzut błędu w ustaleniach faktycznych, w ramach którego zakwestionował niezastosowanie przez sąd przy wymiarze kary łącznej zasady pełnej absorpcji i wniósł o zmianę wyroku poprzez wymierzenie kary łącznej w wymiarze 4 lat pozbawienia wolności (k. 72-72 akt II K 336/20).

Osobistą apelację złożył również skazany G. R., zaskarżając wyrok w całości. Zarzucił w niej sądowi, że nie wziął pod uwagę wyroku Sądu Rejonowego w Siedlcach z dnia 6 grudnia 2017 r., sygn. akt II K 675/17 (wyrokiem tym wyżej wymieniony został skazany na karę 6 miesięcy pozbawienia wolności, której odbywanie zakończył w dniu 14 kwietnia 2020 r.) oraz wniósł o połączenie orzeczonej tym wyrokiem kary z karami pozbawienia wolności orzeczonymi wyrokami wydanymi w sprawach o sygn. II K 897/17, II K 1381/17 i II K 912/17 na podstawie przepisów ustawy „Tarcza 4.0”, tj. obowiązujących od dnia 24 czerwca 2020 r. i wymierzenie kary łącznej przy zastosowaniu zasady pełnej absorpcji (k. 66 akt II K 336/20).

Wyrokiem z dnia 4 lutego 2021 r., sygn. akt II Ka 752/20, Sąd Okręgowy w Siedlcach, po rozpoznaniu wniesionych apelacji, zaskarżony wyrok utrzymał w mocy (k. 88 akt II K 336/20).

Kasację na korzyść skazanego G. R. od wyroku Sądu drugiej instancji – na podstawie art. 523 § 1 k.p.k., art. 526 § 1 k.p.k., art. 537 § 1 i 2 k.p.k. – wniósł Prokurator Generalny podnosząc zarzut „rażącego i mającego istotny wpływ na treść wyroku naruszenia przepisu prawa karnego procesowego - art. 433 § 1 k.p.k., polegającego na nieprzeprowadzeniu prawidłowej kontroli odwoławczej i niezasadnym utrzymaniu w mocy zaskarżonego apelacjami obrońcy i skazanego wyroku łącznego, pomimo tego, że na skutek zaniechania – z obrazą art. 410 k.p.k. i art. 366 § 1 k.p.k. – wyjaśnienia i uwzględnienia istotnych okoliczności, wyrok Sądu I instancji orzekający wobec skazanego G. R. karę łączną 7 lat i 4 miesięcy

pozbawienia wolności, obejmującą również karę 7 miesięcy pozbawienia wolności wymierzoną wyrokiem Sądu Rejonowego w Siedlcach, wydanym w sprawie o sygn. II K 1381/17, zapadł z rażącym naruszeniem art. 607e § 1 k.p.k. w zw. z art. 569 § 1 k.p.k., co obligowało Sąd odwoławczy do dokonania zmiany wyroku poprzez umorzenie postępowania w zakresie połączenia kary pozbawienia wolności orzeczonej wobec skazanego w sprawie o sygn. II K 1381/17 i orzeczenie nowej kary łącznej obejmującej kary pozbawienia wolności orzeczone w sprawach o sygn. II K 897/17 i II K 912/17”.

W konsekwencji tak sformułowanego zarzutu autor kasacji wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi Okręgowemu w Siedlcach do ponownego rozpoznania w postępowaniu odwoławczym.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Kasacja Prokuratora Generalnego okazała się oczywiście zasadna, gdyż trafnie skarżący wywodzi, że w procedowanej sprawie zaskarżony wyrok został wydany z rażącym naruszeniem zarówno art. 410 k.p.k., jak i art. 366 § 1 k.p.k., a bezpośrednią konsekwencją tego uchybienia stało się rażące naruszenie art. 607e § 1 k.p.k. Nieuprawnionym było bowiem objęcie kary 7 miesięcy pozbawienia wolności, wymierzonej wyrokiem wydanym w sprawie o sygn. II K 1381/17, węzłem kary łącznej, skoro kara ta nie stanowiła podstawy przekazania skazanego do Polski w wyniku wykonania ENA, a G. R. nie zrzekł się prawa wynikającego z zasady specjalności. Powyższe umożliwiło zatem uwzględnienie kasacji Prokuratora Generalnego na posiedzeniu w trybie art. 535 § 5 k.p.k.

Zgodnie z treścią, statuującego zasadę specjalności art. 607e § 1 k.p.k., osoby przekazanej w wyniku wykonania nakazu nie można ścigać za przestępstwa inne niż te, które stanowiły podstawę przekazania, ani wykonać orzeczonych wobec niej za te przestępstwa kar pozbawienia wolności albo innych środków polegających na pozbawieniu wolności. Z kolei stosownie do art. 607e § 3 pkt 6 i 7 k.p.k., przywołanego powyżej przepisu § 1 nie stosuje się, jeżeli osoba ścigana wyraziła zgodę na przekazanie i zrzekła się korzystania z prawa określonego w § 1 lub po jej przekazaniu, złożyła przed sądem właściwym do rozpoznania sprawy oświadczenie o zrzeczeniu się korzystania z prawa określonego w § 1 w odniesieniu do czynów popełnionych przed przekazaniem.

Analiza akt niniejszej sprawy, w tym pisemnego uzasadnienia wyroku z dnia 30 września 2020 r., prowadzi do wniosku, że Sąd Rejonowy w Siedlcach procedując w przedmiocie wydania wyroku łącznego, miał na uwadze wszystkie wskazane przez G. R. prawomocne skazania, w tym skazanie wyrokiem z dnia 6 grudnia 2017 r., wydanym w sprawie o sygn. II K 675/17, pomimo tego, że orzeczona tym wyrokiem kara 6 miesięcy pozbawienia wolności nie weszła ostatecznie w skład wymierzonej wyrokiem łącznym kary łącznej. Sąd ten uznał bowiem, że w rozpoznawanej sprawie zastosowanie winny znaleźć przepisy określające zasady orzekania o karze łącznej obowiązujące od dnia 1 lipca 2015 r. do dnia 23 czerwca 2020 r., zgodnie z którymi podstawę orzeczenia kary łącznej stanowiły kary podlegające wykonaniu, dlatego też węzłem kary łącznej nie objął kary pozbawienia wolności ze sprawy II K 675/17, jako wykonanej w dniu 14 kwietnia 2020 r. (k. 177 akt II K 675/17 oraz k. 10 akt II K 336/20). Sąd miał również na uwadze to, że wobec skazanego został wydany w Polsce Europejski Nakaz Aresztowania i w wyniku jego wykonania G. R. od dnia 15 stycznia 2020 r. przebywa w izolacji więziennej w związku z doprowadzeniem w celu odbycia kary (na poczet kary w sprawie II K 675/17 zaliczono skazanemu okres rzeczywistego pozbawienia wolności poza granicami RP od dnia 17 października 2019 r. do dnia 15 stycznia 2020 r. – k. 166 akt II K 675/17).

Treść uzasadnienia wyroku łącznego wskazuje również, że Sąd dysponował aktami poszczególnych spraw jednostkowych, w tym aktami o sygn. II K 1318/17. II K 897/17, II K 912/17 oraz II K 675/17, które zostały przywołane jako dowody będące podstawą ustalenia faktów (*vide*: str. 2 uzasadnienia - k. 60v.). Sąd ten nie dostrzegł przy tym, albowiem pominął wynikające z tych akt okoliczności i zaniechał dokonania należytej ich weryfikacji, na jakiej podstawie nastąpiło przekazanie skazanego G. R. z Niemiec do Polski i które skazania stanowiły w istocie podstawę jego wydania w ramach procedury europejskiego nakazu aresztowania.

Z akt spraw jednostkowych wynikało natomiast, że wobec G. R. Sąd Okręgowy w Siedlcach postanowieniem z dnia 9 maja 2018 r., sygn. akt II Kop 8/19, wydał europejski nakaz aresztowania w celu wykonania kar orzeczonych wyrokami wydanymi przez Sąd Rejonowy w Siedlcach w sprawach o sygn. II K 897/17 - kary 4 lat pozbawienia wolności, II K 1381/17 - kary 7 miesięcy pozbawienia wolności oraz II K 675/17 - kary 6 miesięcy pozbawienia wolności (k. 222-226 akt II K1381/17; k.

12-16 akt II Kop 8/19 stanowiących załącznik do akt II K 675/17). Następnie postanowieniem Sądu Okręgowego w Siedlcach z dnia 17 czerwca 2019 r., sygn. akt II Kop 11/19, wydano kolejny europejski nakaz aresztowania w celu wykonania kary łącznej 3 lat pozbawienia wolności orzeczonej wyrokiem Sądu Rejonowego w Siedlcach w sprawie o sygn. II K 912/17 (k. 6-9 akt II Kop 11/19).

G. R., na podstawie powyższych ENA został zatrzymany na terenie Niemiec w dniu 17 października 2019 r. (k. 34-35, 37-38 akt II Kop 11/19), a następnie przekazany do Polski w dniu 15 stycznia 2020 r. (k. 109 akt II Kop 11/19; k. 232 akt II K 1381/17). Z przekazanych przez stronę niemiecką dokumentów wynika, że w wykonaniu ENA o sygn. II Kop 8/19 i II Kop 11/19 zezwolono na przekazanie G. R. do Polski w celu wykonania kar pozbawienia wolności orzeczonych wyrokami Sądu Rejonowego w Siedlcach w sprawach o sygn. II K 897/17 i II K 675/17 (objętych ENA o sygn. II Kop 8/19) oraz w sprawie o sygn. II K 912/17 (objętej ENA o sygn. II Kop 11/19). Stwierdzono natomiast niedopuszczalność ekstradycji skazanego w sprawie o sygn. II K 1381/17 (objętej ENA o sygn. II Kop 8/19) i wobec braku rezygnacji z zasady specjalności, odmówiono w tym zakresie wydania G. R. (k. 58-60, 69-72 akt II Kop 8/19; k. 96-99, 104-107 akt II Kop 11/19; k. 234-235 akt II K 1381/17).

Na marginesie – w tym kontekście – zauważyć również należy, że Sąd Rejonowy w Siedlcach w toku postępowania wykonawczego prowadzonego w sprawie o sygn. II K 1381/17, postanowieniem z dnia 30 stycznia 2020 r., po realizacji ENA, podjął zawieszone wobec skazanego G. R. postępowanie w zakresie wykonania orzeczonej w tej sprawie kary 7 miesięcy pozbawienia wolności i skierował wyrok do wykonania. Karę tę skazany miał odbywać w okresie od 5 września 2023 r. do 29 marca 2024 r. (k. 241, 245 akt II K 1381/17). Z akt tej sprawy wynika także, że sąd zauważył swój błąd i w dniu 27 lutego 2020 r. wezwał skazanego G. R. do złożenia w terminie 7 dni pisemnego oświadczenia dotyczącego zrzeczenia się prawa określonego w art. 607e § 1 k.p.k. i wyrażenia zgody na wykonanie wobec niego kary 7 miesięcy pozbawienia wolności. Wobec nieuzyskania oświadczenia od skazanego, postanowieniem z dnia 27 marca 2020 r., powtórnie zawieszono w tej sprawie postępowanie wykonawcze w stosunku do G. R. w zakresie wykonania kary 7 miesięcy pozbawienia wolności i wycofano dokumentację z zakładu karnego (k. 249-251, 256, 259 akt II K 1381/17).

Powyższe okoliczności nie zostały, jednakże uwzględnione przez Sąd Rejonowy w Siedlcach, orzekający następnie w sprawie o sygn. II K 336/20, tj. w przedmiocie wyroku łącznego. W efekcie sąd ten błędnie przyjął, że G. R. został przekazany do Polski również w celu wykonania kary pozbawienia wolności orzeczonej w sprawie o sygn. II K 1381/17, podczas gdy z materiałów zawartych chociażby w aktach tej sprawy wynikało, że w tym właśnie zakresie nie udzielono zezwolenia na przekazanie. Jakkolwiek z opinii o skazanym uzyskanej w toku postępowania w przedmiocie wydania wyroku łącznego, która została sporządzona w dniu 30 kwietnia 2020 r. i wpłynęła do sądu w dniu 6 maja 2020 r. (k. 13-14 akt II K 336/20) wynikało, że orzeczona w sprawie o sygn. II K 1381/17 kara pozbawienia wolności została wprowadzona do wykonania (wiązało się to z faktem, że wydane w dniu 27 marca 2020 r. postanowienie o zawieszeniu postępowania w zakresie wykonania kary 7 miesięcy pozbawienia wolności zostało przesłane do Zakładu Karnego w S. dopiero w dniu 18 maja 2020 r.), to jednak nie zwalniało to Sądu z powinności zapoznania się z aktami sprawy o sygn. II K 1381/17. Sąd zaniechał również przeprowadzenia dowodu z akt postępowania dotyczących wydania wobec G. R. europejskich nakazów aresztowania. Wynikający z protokołu rozprawy z dnia 23 września 2020 r. - którego treść nie wskazuje, jakie faktycznie dowody zostały ujawnione w toku postępowania - sposób procedowania sądu oraz treść wydanego wyroku łącznego i uzasadnienia tego orzeczenia pozwala na wnioskowanie, że akta spraw II Kop 8/19 i II Kop 11/19 mogły niepozostawać w dyspozycji sądu meriti, a wyrok łączny tego Sądu został wydany z rażącym naruszeniem zarówno art. 410 k.p.k., jak i art. 366 § 1 k.p.k., zaś bezpośrednią konsekwencją tego uchybienia stało się rażące naruszenie art. 607e § 1 k.p.k. Nie można bowiem było objąć kary 7 miesięcy pozbawienia wolności, wymierzonej wyrokiem wydanym w sprawie o sygn. II K 1381/17, węzłem kary łącznej, skoro kara ta nie stanowiła podstawy przekazania skazanego do Polski w wyniku wykonania ENA, a G. R. nie zrzekł się prawa wynikającego z zasady specjalności.

W orzecznictwie Sądu Najwyższego ugruntowany jest pogląd, że zasada specjalności sformułowana w art. 607e § 1 k.p.k. stanowi przesłankę ujemną dla orzeczenia kary łącznej obejmującej kary pozbawienia wolności wymierzone za przestępstwa inne, niż te które stanowiły podstawę wydania na podstawie

europejskiego nakazu aresztowania. Rażące naruszenie art. 607e § 1 k.p.k. i zawartej w nim zasady specjalności stanowić będzie zarówno wydanie wyroku łącznego obejmującego kary pozbawienia wolności nieobjęte decyzją o przekazaniu, niezależnie od zasady przyjętej za podstawę ukształtowania kary łącznej, jak i wykonanie uprzednio orzeczonej kary łącznej obejmującej takie kary (tak np. Sąd Najwyższy w wyrokach: z dnia 20 października 2011 r., III KK 140/11; z dnia 14 stycznia 2014 r., V KK 357/13; z dnia 13 stycznia 2016 r., III KK 471/15; z dnia 6 lutego 2020 r., II KK 2/20; z dnia 12 października 2022 r., I KK 343/22). Uchylenie przeszkody do wydania wyroku obejmującego kary pozbawienia wolności za inne czyny popełnione przez skazanego przed przekazaniem i niewskazane w orzeczeniu o przekazaniu, przy jednoczesnym braku oświadczenia państwa wykonania nakazu, może nastąpić poprzez wyrażenie przez skazanego zgody na wykonanie tych kar i zrzeczenie się korzystania z zasady specjalności po przekazaniu, przy czym zrzeczenie to winno nastąpić w sposób jednoznaczny, dobrowolny, ze świadomością konsekwencji, a także poprzedzać wydanie wyroku łącznego (zob. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 19 sierpnia 2009 r., II K 181/09).

Na gruncie omawianej sprawy, jak wynika z tłumaczenia dokumentu z dnia 3 stycznia 2020 r. - zezwolenia na ekstradycję (znajdującego się m.in. na k. 235-235v akt II K 1381/17), G. R. nie zrzekł się prawa do zasady specjalności i po jego przekazaniu nie złożył oświadczenia w tym zakresie w powyższej sprawie, jak i w trakcie postępowania w przedmiocie wydania wyroku łącznego. Brak jest przy tym podstaw do identyfikowania złożonego w tej sprawie wniosku skazanego o wydanie wyroku łącznego, w tym o połączenie kary pozbawienia wolności orzeczonej w sprawie o sygn. II K 1381/17, z oświadczeniem o zrzeczeniu się prawa korzystania z zasady specjalności, o którym mowa w art. 607e § 3 pkt 7 k.p.k.

W świetle powyższego nie ulega zatem wątpliwości, że wydany w dniu 30 września 2020 r. przez Sąd Rejonowy w Siedlcach wyrok łączny obarczony jest rażącym naruszeniem art. 607e § 1 k.p.k. w zw. z art. 569 § 1 k.p.k.

Opisanego wyżej uchybienia w procedowaniu Sądu pierwszej instancji, pomimo rozpoznawania apelacji wniesionych na korzyść skazanego, nie dostrzegł i nie skorygował Sąd odwoławczy, w efekcie czego błędy Sądu pierwszej instancji przeniknęły do wyroku Sądu Okręgowego w Siedlcach. Jakkolwiek brak

uzasadnienia wyroku z dnia 4 lutego 2021 r. nie pozwala na ustalenie, z jakich powodów Sąd uznał za zasadne utrzymanie zaskarżonego wyroku w mocy, to mając na uwadze wyżej przedstawione błędy Sądu pierwszej instancji, przeprowadzonej kontroli odwoławczej nie można uznać za staranną i rzetelną w rozumieniu art. 433 § 1 k.p.k., zwłaszcza wobec wynikającego z tego przepisu – w określonych sytuacjach – obowiązku rozpoznania sprawy przez sąd *ad quem* poza granicami zaskarżenia i podniesionymi zarzutami. Zauważyć przy tym należy, że z akt nie wynika również, aby wraz z apelacjami, poza aktami sprawy o sygn. II K 336/20, Sądowi odwoławczemu przedstawiono akta jednostkowych spraw dotyczących G. R., a i treść wydawanych w toku postępowania odwoławczego zarządzeń, jak i protokołu rozprawy apelacyjnej z dnia 4 lutego 2021 r. nie wskazuje, aby Sąd Okręgowy w Siedlcach tymi aktami dysponował i się z nimi zapoznał (k. 80, 81, 84, 85, 87 akt II K 336/20).

Uchybienie polegające na dokonaniu nierzetelnej kontroli odwoławczej miało przy tym niewątpliwie charakter rażący, wpływając w sposób istotny na treść zaskarżonego wyroku Sądu drugiej instancji. Wyrokiem łącznym objęto bowiem kary 3 i 4 lat pozbawienia wolności oraz karę 7 miesięcy pozbawienia wolności orzeczoną właśnie w sprawie II KK 1381/17. Oczywiste w tym stanie rzeczy jest, że wymierzenie kary łącznej z zastosowaniem zasady asperacji, zbliżonej do kumulacji, ponad karę 7 lat pozbawienia wolności, było możliwe wyłącznie (dodatkowe 4 miesiące pozbawienia wolności) przy uwzględnieniu kary, która z uwagi na omówione w tym uzasadnieniu zaszłości nie mogła być objęta węzłem kary łącznej. Implikowało to uchylenie zaskarżonego kasacją Prokuratora Generalnego orzeczenia Sądu drugiej instancji i przekazanie sprawy temu Sądowi do ponownego rozpoznania w postępowaniu odwoławczym.

Procedując powtórnie Sąd Okręgowy w Siedlcach, rozpoznając wniesione w tej sprawie apelacje skazanego i jego obrońcy, będzie zobowiązany do uwzględnienia powyższych uwag i respektowania obowiązujących przepisów prawa materialnego i procesowego.

Z tych względów orzeczono jak w części dyspozytywnej wyroku.

[PGW]

[ms]